

GYŰJTŐSZENVEDÉLY

G U L Y Á S J U D I T

S Z E L E C Z K Y I L D I K Ó

SZÖVEG: GULYÁS JUDIT, SZELECZKY ILDIKÓ
FÉNYKÉPEZTE: CSÍKSZENTMIHÁLYI MÁRTON
DESIGN: BOCHNERT ALBERT
AJÁNLÁS: VIZI E. SZILVESZTER
EPILOGUS: DR. BAGDY EMÖKE

A 36-43. OLDALON SZEREPLŐ KÉPEK BARBAY CSABA, A 104-123 ÉS 156-163 OLDALIÁK PEDIG
LELKES LÁSZLÓ FELVÉTELEI.

FELELŐS KIADÓ: VIZI PÉTER
OLVASÓSZERKESZTŐ: KATONA TERÉZIA
LEKTOROK: BEDŐ ISTVÁN, HOZNEK ISTVÁN, OLÁH SÁNDORNÉ, RÉSCH ÉVA, TÓTH VERA,

© GULYÁS JUDIT, SZELECZKY ILDIKÓ

KIADJA A GEOBOOK HUNGARY KIADÓ 2008-BAN.
GEOBOOK HUNGARY, 2000 SZENTENDRE, PÉTER-PÁL U. 4.
TEL.: 26/505-405 EMAIL: GEOBOOK@MAIL.DATANET.HU

KÉPFELDOLGOZÁS, NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS: BOCHNERT ALBERT
NYOMDAI KIVITELEZÉS: EPC NYOMDA

MINDEN JOG FENNTARTVA. TILOS A KIADVÁNY BARMELY RÉSZÉT A KIADÓ ÍRÁSOS ENGEDÉLYE NÉLKÜL ADATRÖGZÍTŐ RENDSZEREN
TÁROLNI, ELEKTRONIKUS, MECHANIKUS VAGY MÁS TECHNIKÁVAL SOKSZOROSÍTANI, ILLETVE TERJESZTENI.

ISBN 978-963-87835-0-9

MINDEN HÁZBAN VAN HAIKU

T E R E B E S S G Á B O R

T E R E B E S S G Á B O R, AKI A HATVANAS ÉVEK KÖZEPÉTŐL A HETVENES ÉVEK ELEJÉIG VÁNDORDIÁKKÉNT BEJÁRTA NYUGAT-EURÓPÁT, ÉSZAK-AMERIKÁT, AUSZTRÁLIÁT ÉS JAPÁNT – SAJÁT BEVALLÁSA SZERINT SOHA NEM KÖTÖDÖTT A TÁRGYAKHOZ.

Kedvenc Huang-po idézetét – amely szerint: „A vérbeli utazónak nincsen poggyásza” – úgy módosította: „Minden poggyászban van haiku, csak ki kell csomagolni.”

A kutatót tárgyak helyett a hazánktól oly távol eső világ szellemisége érdekelte. Éppen ezért talán különös, hogy mára a keleti bútorok és kiegészítők olyan gyűjteményével rendelkezik, hogy a Kelet-Ázsiai Múzeum is Terebesséktől vásárol. Zen buddhistaként világlátésében az ellen küzdött, hogy tárgyakhoz ragaszkodjon. A tárgyak azonban, használati funkciójukkal kiegészülve az adott kultúra szellemiségének legtökéletesebb lenyomatai.

Kínában szembesülnie kellett azzal, hogy a Mao vezényelte kulturális forradalom gárdistái tömegével pusztították a több ezer éves dinasztiai berendezési tárgyait. Az értékes műkincseket a polgári gondolkodásmód megnyilvánulásának bélyegezték, amely szerintük megmérgezi a kínai népet. Amit nem tettek tönkre, azzal hatalmas katonai raktárakat töltötték meg.

Terebess Gábor felesége tömören fogalmaz: „Mi nem gyűjtünk semmit, csak lehajol-

tunk azért, ami ott volt.” Egyfajta értékmegőrzésként fogtak bele a misszióba, hogy megmenekítsenek valamennyit azokból a csodálatos bútorokból, amikre a biztos pusztulás várt. Magyarország és Kína akkoriban szinte semmilyen kapcsolatban nem állt egymással. A gyűjtőknek komoly áldozatokat kellett hozniuk. A 70-es években hazánkban még egy evőpálca beszerzése is nem mindennapi gondot jelentett. A keleti örökség mentése így leginkább partizánakcióra hasonlított.

A keleti szellemiség iránt fogékony Terebess Gábor és felesége vasszorgalommal kutatta fel, és saját pénzén vásárolta meg azokat a bútorokat, melyek jórészt még a szakönyvekben sem szerepelnek. Ezeket a tárgyakat nem is adják el, múzeumi anyagként részei a Terebess-gyűjteménynek. A kelet-ázsiaiak közül azért is a kínaiak lakberendezési hagyományai állnak legközelebb hozzánk, európaiakhoz, mert ők több mint ezer éve ülnek székre, míg a japánok hagyományosan a földön elhelyezett gyékényre telepednek.

A Terebess-kollekció a virágzó kínai bútorművesség legnagyobb korszakát fogja át.

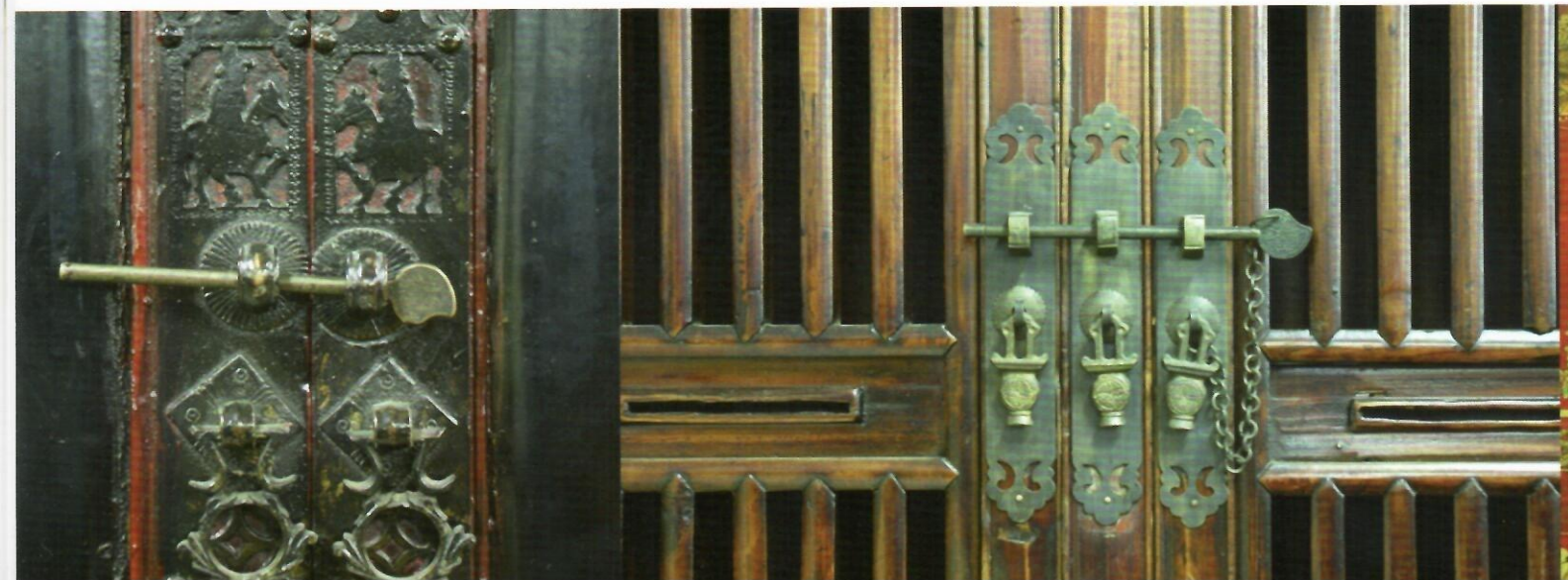
A Ming dinasztia (1368–1644) idejéből való egyedülálló székgyűjteménye, asztalok és egyéb berendezési tárgyaik a megelőző korokhoz képest tökéletesen kifinomult szerkezeti megoldásokat és gazdag formavilágot mutatnak. Ebben a korszakban jelent meg az igény arra is, hogy a teret összehangolt bútorokkal rendezzék be, jellemzően aszimmetriával. (Az őket követő (Csing) dinasztia szimmetriára váltott, a bútorok páros elhelyezését, a tengelyre fűzött megoldásokat részesítette előnyben.) A gyűjtemény legdekoratívabb példányai a jade, rekeszománc, drágakő, porcelán és márvány berakású darabok.

A Terebess-gyűjtemény kínai baldachinos ágai szinte önálló létezőkként működtek.

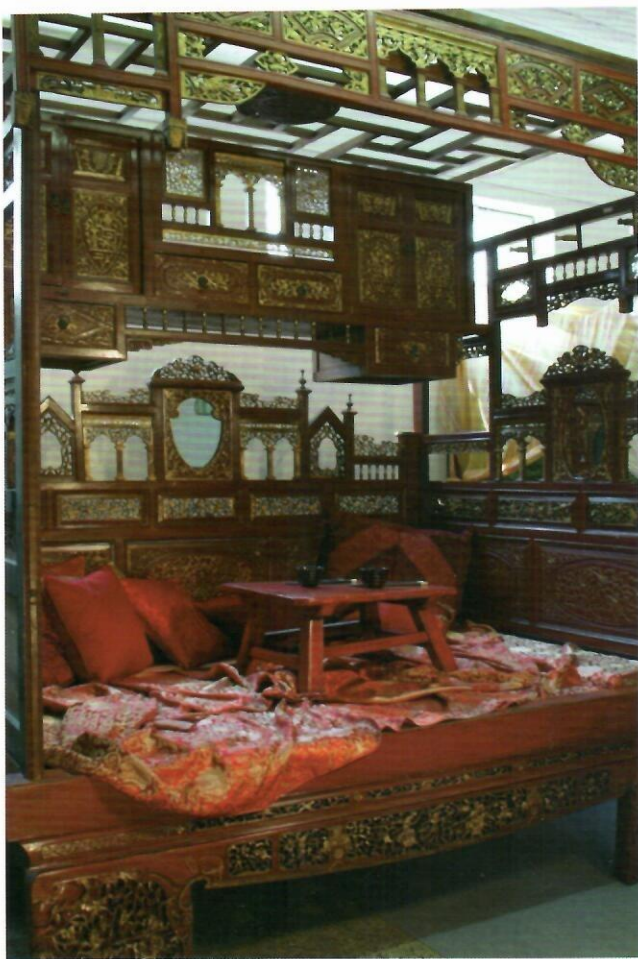
Nekünk, európaiaknak talán különös, hogy a fekvőfelületen túl mennyi funkciót képes kiszolgálni egy ilyen, apró szoba jellegű hálóhely. E hatalmas műgonddal elkészített díszes ágyakat még a 20. század első felében is sokhelyütt használták. Egy kínai írástudó 1620-ban azt fejtegeti egyik értekezésében, hogy a bútor nem luxustárgy, hanem a civilizált élet szükséges kelléke, mely állandó erkölcsi tartalmat és esztétikai gondolatokat hordoz.

Terebess Gábor szerint, amikor az ember mélyebben foglalkozik valamivel, gyűjtővé válik. Megegett, hogy legjobb lelohelyének a szemétdomb bizonyult. A 80-as években például egy téglatemetőben talált gyönyörű darabokat. A téglagyárból a szétégett és elszíneződött

Míves kínai szekrényzárak

Szobajellegű kínai baldachinos hálóhelyek

Terebess Gábor raku plasztikája

selejteket sógornője akkori Trabantjával vitték haza. A „kincseket” utóbb egy régi függönnyel kibélelt kádban tárolta.

A selejtes műtárgyakat nemcsak tanulmányozta, de aktívan dolgozott is rajtuk. Önálló életre keltette a csonka darabokat, az összetört tárgyreszleteket. Kipróbálta a taktilis, azaz tapintással történő beavatkozást, az öntést és még számos technikát, például a rakut, az alacsony hőmérsékletű cserépetést is. Ez nemcsak a keleti eredet miatt érdekelte, hanem azért is, mert a földbe ásva kiégetett edény elszíneződése csak részben irányítható, esetleges. A kerámiával egyébként mindig tudatosan foglalkozott; gyűjtötte és készítette őket. A két tevékenység azután természetesen kölcsönösen hatott egymásra.

A haikuk - a jellegzetesen rövid, néhány soros japán versek - gyűjtése hasonló módszer szerint alakult. Rátalál, újakat keres és alkot maga is a mai napig. Csaknem 25-30 000 haikut gyűjtött össze és fordított le magyarra. Saját alkotásként pedig legalább 200-at mondhat magáénak. A haikunak is – állítja – a saját belső törvényei szerint tökéletesnek kell lennie.

Indiai konyhaedények

emény a Ming-dinasztia korából

Kínai cserépkannák hadserege

„A TE MESTERED
MESTEREK MESTERE VOLT:
NEM MONDOTT SEMMIT.”
(TEREBESS GÁBOR)

